

Sadržaj

PREDGOVOR

OPĆI PREGLED – TEMELJNE RAZVOJNE SASTAVNICE

PREGLED POLITIČKIH ZBIVANJA (<i>Maja Katušić</i>)	3
Protuosmanski ratovi i teritorijalne promjene	4
Karlo VI., dinastičko pitanje i Hrvatska pragmatička sankcija	11
Stoljeće reformi – Marija Terezija (1740–1780) i Hrvatsko Kraljevstvo	12
Hrvatski jug – vrijeme kontinuiteta i sporih promjena	16
Hrvatske zemlje u vrijeme vladanja cara Josipa II. (1780–1790)	17
Ususret 19. stoljeću	21
Hrvatski sjever i hrvatski jug u 18. stoljeću: zaključni osvrt	23
Izvori i literatura	25
POLITIČKE USTANOVE (<i>Ivana Horbec</i>)	27
Doba promjena na hrvatskome sjeveru, doba kontinuiteta na hrvatskome jugu	27
Nosioци izvršne vlasti	28
Predstavnička tijela vlasti	38
Javne službe	44
Politička misao i tendencije u razvoju javne službe	48
Izvori i literatura	51
DEMOGRAFSKA GIBANJA (<i>Robert Skenderović</i>)	53
Opće značajke demografskih gibanja	53
Popisi stanovništva	55
Prirodna kretanja	62
Struktura obitelji	65
Izvori i literatura	67
GRADOVI (<i>Irena Benyovsky Latin – Darko Vitek</i>)	69
Urbani razvoj kontinentalne Hrvatske	69
Gradovi južne Hrvatske	80
Izvori i literatura	88
PLEMSTVO (<i>Nataša Štefanec</i>)	91
Magnati, velikaši, armalisti, jednoselci: plemstvo Banske Hrvatske i Slavonije	92
Elite Vojne krajine	97

Staro i novo plemstvo hrvatskoga Jadrana	99
Dubrovačka vlastela	106
<i>Izvori i literatura</i>	109
SELO I SELJAŠTVO (<i>Lovorka Čoralić – Milan Vrbanus</i>)	111
Demografski pokazatelji	111
Uprava	113
Agrarno-proizvodni odnosi	115
Materijalna kultura	121
<i>Izvori i literatura</i>	125
GOSPODARSTVO (<i>Lovorka Čoralić – Milan Vrbanus</i>)	127
Poljoprivreda	127
Ribarstvo	134
Obrti i počeci manufaktura	135
Pomorstvo i trgovina	141
<i>Izvori i literatura</i>	147
VOJSKA (<i>Alexander Buczynski – Lovorka Čoralić</i>)	149
Sjeverna Hrvatska: austrijski ratovi i preustroj Vojne krajine	149
Od istarskih cernida i hrvatske konjice do dubrovačkih barabanata: teritorijalni ustroj i vojne postrojbe duž hrvatskog istočnog Jadrana	158
<i>Izvori i literatura</i>	167
CRKVA I VJERSKE PRILIKE (<i>Zrinka Novak</i>)	169
Stoljeće radikalnih reformi	169
Teritorijalne i administrativne promjene u crkvenoj organizaciji	170
Ostale vjerske zajednice	176
<i>Pravoslavni</i>	176
<i>Grkokatolici (unijati) i Grkokatolička crkva</i>	177
<i>Židovi</i>	178
Utjecaj redova na vjerski život puka	178
<i>Benediktinci</i>	179
<i>Augustinci</i>	179
<i>Pavlini</i>	179
<i>Franjevci</i>	180
<i>Kapucini</i>	181
<i>Dominikanci</i>	182
<i>Isusovci</i>	183
Novi redovi	184
<i>Pijaristi</i>	184
<i>Oratorijanci</i>	185
<i>Uršulinke</i>	185
Pučke pobožnosti	186
Crkva i barokna likovna umjetnost	186
<i>Izvori i literatura</i>	193
INTELEKTUALNI RAZVOJ (<i>Teodora Shek Brnardić</i>)	195
<i>Le paradis terrestre est où je suis – osamnaestostoljetna potraga za srećom i kult užitka</i>	195

Znanje – promicatelj napretka	198
Kultiviranje narodnog jezika i rasvjetljavanje nacionalne povijesti	200
Javni odgoj i obrazovanje	202
Javnost	209
<i>Izvori i literatura</i>	217
PRAVO (<i>Nella Lonza</i>)	219
Reformski zahvati i pokušaji modernizacije	219
Studij prava i pokušaj profesionalizacije pravne službe	223
Pravna djela	226
<i>Izvori i literatura</i>	230
SVAKODNEVLJE (<i>Ivana Jukić – Maja Katušić</i>)	233
Država, Crkva, pojedinac	233
Glad, epidemije, zaštita: zdravstvene prilike	234
Unutar doma – materijalna kultura i kultura stanovanja	238
<i>Dom i obitelj</i>	239
<i>Životni prostori – od zemunica do dvoraca</i>	241
Jelovnici u hrvatskim domovima	245
Modni trendovi	247
Zabava i društveni život izvan doma	250
<i>Izvori i literatura</i>	255
REGIONALNA POVIJEST	
SJEVERNA I SREDIŠNJA HRVATSKA (<i>Ivana Jukić</i>)	259
Hrvatski sabor, županije i Bečki dvor: od političkoga uporišta do političkoga problema	260
<i>Godina 1708. – prva prijelomnica</i>	260
<i>Godina 1755. – druga prijelomnica</i>	263
Od slobodnoga »kraljevinskog« do slobodnoga kraljevskog grada	264
<i>Jedan grad, dvije uprave: Varaždin, Križevci i Koprivnica</i>	265
<i>Grad in medias res</i>	267
<i>Gradovi, područja i granice</i>	267
Središnja vlast, gospodarstvo i lokalni interesi	270
Vjera, obrazovanje, kultura	273
Kako se živjelo u hrvatskim županijama u 18. stoljeću	278
<i>Izvori i literatura</i>	281
ISTOČNA HRVATSKA (<i>Darko Vitek</i>)	283
Austrijsko-osmanski ratovi i oslobođenje Slavonije i Srijema	283
Na prijelazu stoljeća – nove tečevine i nove oblasti	286
Ustroj nove Vojne krajine	287
Vlastelinstva i nova vlastela	288
U pozadini vlastelinskih dvorova	291
Razdoblje reformi	293
Vojna Slavonija	295
Crkva, kulturna pregnuća i novi početak	296
<i>Izvori i literatura</i>	299

ZAPADNA HRVATSKA — GORSKI KOTAR, LIKA, KRBAVA I PRIMORJE (<i>Željko Holjevac</i>)	301
Pregled političkih zbivanja	301
Razvoj političkih ustanova: Severinska županija	304
Demografska i društvena kretanja	305
Slobodni kraljevski gradovi, vojni komuniteti i povlaštena trgovišta	308
Gospodarski razvoj	309
Vojno-krajiški ustroj: krajiške bune i preustroj Karlovačkoga generalata	313
Crkva	315
Intelektualni i kulturni razvoj. Pravo	317
Svakodnevlje	319
Izvori i literatura	321
ZAPADNA HRVATSKA — ISTRRA, RIJEKA I KVARNER (<i>Miroslav Bertoša – Slaven Bertoša</i>)	323
Državno-politička razjedinjenost	323
Depopulacija i gospodarski nazadak	323
Gradska uprava: primjer Rovinja	327
Društvena, etnička i profesionalna struktura gradskoga žiteljstva u Puli	328
Sporne točke i posjedi: diferencije	331
Feudalne obitelji u Mletačkoj Istri i njihovi posjedi	332
Razbojništvo u 18. stoljeću: zločini i kaznene mjere	334
Intelektualni život, kultura i umjetnost	336
Rijeka i Kvarner: gradsko središte i otočne komune	338
Izvori i literatura	343
HRVATSKI JUG — DALMACIJA (<i>Lovorka Čoralić</i>)	345
Drugi morejski rat (1714–1718) i kraj osmanske ugroze. Državno-politički položaj	346
Demografske prilike. Migracije	347
Pokrajinska uprava i sustavi vlasti	350
Gospodarstvo	353
Školstvo, kultura i umjetnost	357
Kraj stoljeća. U osvit novoga doba	360
Izvori i literatura	363
HRVATSKI JUG — DUBROVAČKA REPUBLIKA I BOKA KOTORSKA (<i>Maja Katušić</i>)	365
Dubrovačka Republika	365
<i>Neutralnost i diplomacija – dubrovačka vanjska politika</i>	366
<i>Društveni odnosi</i>	369
<i>Pomorstvo i trgovina</i>	370
<i>Doba baroka – umjetnički i kulturni razvoj</i>	372
Boka kotorska	375
<i>Vojno-politički okvir i demografska gibanja</i>	375
<i>Ratni pothvati, pomorstvo i trgovina – čimbenici prosperiteta bokeljskih općina</i>	378
<i>Barok – zlatno doba bokeljske umjetnosti</i>	381
Izvori i literatura	386
BOSNA I HERCEGOVINA (<i>Vjeran Kursar</i>)	389
Upravno-administrativna podjela	390
Vojni ustroj. Ratovi	390

Stanovništvo. Demografske prilike	396
Pregnuća franjevac	399
Izvori i literatura	402
HRVATSKA U MEĐUNARODNOM KONTEKSTU	
HABSBURŠKA MONARHIJA (<i>Ivana Horbec</i>)	407
Državnopravni položaj Banske Hrvatske	407
<i>Sudjelovanje hrvatsko-slavonskih staleža u zakonodavnim i političkim pitanjima</i>	410
<i>Položaj slavonskih županija između Ugarske i Banske Hrvatske</i>	413
<i>Godina 1790. kao prekretnica</i>	415
Interesi Bečkoga dvora u Banskoj Hrvatskoj	417
<i>Fiskalni interesi Bečkoga dvora i porezne reforme u Banskoj Hrvatskoj</i>	418
<i>Gospodarski interesi Bečkoga dvora u Banskoj Hrvatskoj</i>	422
Dalmacija i Dubrovačka Republika u konceptima Habsburške Monarhije	425
Društvene, kulturne i intelektualne veze	428
Izvori i literatura	436
MLETAČKA REPUBLIKA (<i>Lovorka Čoralić</i>)	439
Između rata i mira: politika neutralnosti i posljednji protuosmanski rat	440
Mehanizmi vlasti, stanovništvo i migracije između dviju jadranskih obala	444
Mletačka gospodarska politika i hrvatske zemlje	447
Školstvo, kultura i umjetnost: utjecaji i prožimanja	449
Posljednje godine Serenissime	455
Izvori i literatura	456
SVETA STOLICA (<i>Slavko Slišković</i>)	459
Osamnaesto stoljeće – doba osmorice papa	459
Crkvene strukture	460
Vrata prema Istoku	463
Hrvati i pape	467
Literatura	471
ZAPADNA EUROPA (<i>Zrinka Novak</i>)	473
Hrvatska i Francuska	473
<i>Hrvati u Francuskoj</i>	473
<i>Prodor francuskoga duha u Hrvatsku. Odjeci zasada Francuske revolucije</i>	475
<i>Prosvjetiteljske ideje u domaćoj literaturi</i>	476
<i>Dubrovačka Republika – receptor francuskih utjecaja</i>	476
<i>Dubrovačko-francuske diplomatske veze</i>	477
<i>Francuski interes za hrvatsku baštinu</i>	478
Hrvatsko-engleske kulturne i znanstvene veze	479
<i>Ruđer Bošković u Engleskoj</i>	480
<i>Hrvatska u engleskoj putopisnoj literaturi</i>	481
Talijansko-hrvatski odnosi	482
<i>Talijanska književnost među Hrvatima</i>	482
<i>Prve tiskare i trgovina knjigama</i>	483
<i>Hrvati na talijanskim sveučilištima</i>	483

Hrvatski vojnici na europskim bojištima	485
Hrvatski posjedi u rukama stranaca	486
Ekonomija pod utjecajem fiziokratizma	486
<i>Izvori i literatura</i>	488
SLAVENSKI SVIJET (<i>Zdravka Zlodi</i>)	491
Preteče	491
Ideja međuslavenske suradnje i uzajamnosti. Kulturno slavenofilstvo	493
Hrvatsko-poljske veze	495
Hrvatsko-ruske veze	498
<i>Literatura</i>	502
OSMANSKO CARSTVO (<i>Vesna Miović</i>)	505
Osmansko Carstvo u 18. stoljeću – razlozi propadanja	505
Dubrovačka Republika i Osmansko Carstvo	507
Osmansko Carstvo i hrvatski krajevi pod mletačkom upravom	513
Hrvatski krajevi pod vlašću Habsburgovaca – Vojna krajina	516
<i>Izvori i literatura</i>	520
KAZALO OSOBNIH IMENA	523
KAZALO ZEMLJOPISNIH POJMOVA	539
POPIS SURADNIKA U KNJIZI	553